

EGYETEMI ÉLET

- Könyvtár
újrafogalmazva
- Fedezd fel
Debrecen utcáit!
- Nagyállomás
- Social DESZtancing,
avagy a DESZÍnház
nem pihen
- Új szakvezető
a futballcsapat élén

KÜLÖNLEGES ÉVNYITÓ

HÍREK

UD Studyversity	4
Diplomaosztó	4
Élvonalban	4
Nemzetközi elismerés.....	4
Diplomakiadás	5
MEFS tisztújítás.....	5
Milliárdok kutatásra	5
Úrkutatás	5

HÁTTÉR

Rendhagyó tanévnyitó	6
Új elnök a DEHÖK élén.....	8
Könyvtár újrafogalmazva.....	10
MI: a jövő technológiája.....	11

ZOOM

Interjú Forisek Péter tanárképzési főigazgatóval	12
Fedezd fel Debrecen utcáit! – Nagyállomás	14

ZÖLDEBBÍTŐ

A DEHÖK Hallgatói Környezetvédelmi Bizottság hírei.....	16
---	----

SZÉP-SZELET

FAL verse: Kilencedik.....	18
----------------------------	----

NÉZŐPONT

Social DESZtancing, avagy a DESZÍnház nem pihen.....	19
Rendhagyó Buzánszky Kupa-díjátadó	20
Startup ökoszisztéma Debrecenben.....	21
Karrierista vagy házias családmodell?.....	21

DE-FICIT

A méltányos kereskedelem helyi mozgalma Franciaországban.....	24
---	----

SPORT

Csak a DEAC!.....	26
Új szakvezető a futballcsapat élén.....	27
Közönségszórakoztató játékkal – DEAC jégkorongcsapat	28
Minden meccset megnyernének kosarasaink	29

CUCU

.....	30
-------	----

Kezdődik a tanév

Szerintünk mindenki vegyes érzésekkel vág neki az idei tanévnek. A világon végigsöprő járvány alapjaiban rengette meg szokott rutin szerint pergő hétköznapijainkat. A kialakult helyzet komoly kihívások elé állítja a felsőoktatás résztvevőit is, ki kell találni, hogyan működhet a továbbiakban az oktatás, az ismeretek átadása, a tanárdiák interakció.

Strigula Áron nemhiába szívja szinte pendelyes kora óta magába az informatikát. Társakat toborzott, és egy olyan online oktatási rendszer fejlesztésébe kezdett, ami – reményei szerint – übereli majd az eddig használt, hasonló programokat. Egyelőre még a megfelelő személyszámítógép-park beszerzésénél tartanak, de nem csüggednek. Emellett létrehozta az Egy életem, egy halálom, ellátok én bármi áron fantázianévű lakótelepi csapatot. A lelkes és agilis fiatalok alkotta társaság bevásárol, recepteket vált ki, és úgy általában mindenben segít, amiben tud, a környékükön lakó idősebb néniknek és bácsiknak. Dicséretre és követésre méltó kezdeményezés.

Mivel is indíthatnánk hát, mint az ezerszer ismételt mondattal: „Vigyázzunk egymásra és magunkra, viselkedjünk felelősségteljesen!” Jó tanulást mindenkinek!

Irinyi Péter

Egyetemi Élet, a Debreceni Egyetem lapja

– A Debreceni Egyetem megbízásából kiadja a Debreceni Campus Nonprofit Közhasznú Kft. –

Főszerkesztő: Ölveti László – Állandó munkatárs: Csontos Máté, Papp Gréta, Juhász Tibor, Vona Lilla, Kovács Miklós, Lóki Viktor –

Tördelő: Barna Ildikó – Levélváltás: KEBO PRINT – Nyomda: Vider-Plusz Bt. – Terjesztés: CAMPUS ELEVEN –

ISSN 0230 7731 – Megjelenik kéthetente 4000 példányban – A szerkesztőség levelezési címe: DE Oktatási Központ, 4032 Debrecen, Nagyterdei körút 94. –

A szerkesztőség telefonszáma: (30) 7598072 / 58072 – A szerkesztőség e-mail-címe: egyetemilet@pszk.unideb.hu – www.unideb.hu

Az Egyetemi Élet archív számai elérhetők: <http://www.unideb.hu/hu/egyetemi-elet> – Hirdetésfelvétel: 06-(30)-638-5073

A hirdetések tartalmáért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Napjainkban egyre nagyobb szerepet kapnak a társadalmi és környezetvédelmi mozgalmak. A fair trade, avagy magyarul méltányos/tisztességes kereskedelem ennek egy korai megnyilvánulása, amely egy ember-központúbb, termelőfókuszú alternatívája a hagyományos kereskedelemnek. Vereb Zsófia Dorka, DEX-Műhely írása.

A méltányos kereskedelem helyi mozgalma Franciaországban

A fair trade rendszere azonban az utóbbi évtizedekben átalakult. Ennek szellemében már nemcsak a fejlődő, hanem a fejlett országok termelői számára is megadatik a lehetőség, hogy bekapcsolódjanak a méltányos kereskedelembé, feltéve, ha betartják a rendszer által megkövetelt környezetvédelmi, gazdasági és szociális szempontokat. Jelen cikkben a franciaországi helyi méltányos kereskedelem egy apró szeletét szeretném kiemelni a fogalmak, a szabályozási keret és a különféle minősítések rövid bemutatásával.

A méltányos kereskedelem

A helyi méltányos kereskedelem megfelelő megértéséhez elengedhetetlen a fair trade fogalmának ismerete. Ez egy olyan speciális szabályokkal rendelkező alternatív kereskedelmi hálózat, amely összeköti a déli termelőket az északi fogyasztókkal. A méltányos kereskedelem egyik kulcsfontosságú eleme a társadalmi és gazdasági fejlődés biztosítása az olyan termelők számára, akik gazdaságilag hátrányos helyzetben vannak, például javadalmazás, létbizonytalanság, képzettség stb. szempontjából.

Kijelenthető tehát, hogy a fair trade szemben áll a hagyományos nemzetközi modellekkel, melyeknek szinte egyetlen és kizárólagos céljuk az intézményesített haszonmaximalizálás. Ezzel szemben az etikus fogyasztási modellben a termelői árakat olyan szinten határozzák meg, amely a termelő számára nemcsak segít elérni egy alapvető életszínvonalat, hanem fejlődésük is megvalósítható.

A helyi méltányos kereskedelem

A helyi méltányos kereskedelem fogalmát a francia méltányos kereskedelmi szervezet, a Commerce Équitable France a következőképpen határozza meg: a partnerség olyan formája az ellátási lánc szereplői között, amely magában foglalja a tisztességes és jövedelmező árazást, a többéves szerződéseket, a gazdálkodók demokratikus szerveződését, a kapacitásépítést a gazdák szervezetei számára, továbbá környezeti és társadalmi kritériumok rendszerét.

A méltányos kereskedelem és a hazai termelés közötti összefüggést gyakran a nemzetközi fair trade rendszerének szélesítéseként írják le. Az északi, fejlett gazdaságokban dolgozó termelők ugyanis hasonló igazságtalanságokkal szembesülnek, mint a déli, fejlődő országok gazdái. Ez érintheti az alacsony árakat és béreket, a nagy áringadozásokat, és a késedelmes fizetéseket. Az életkörülményeket azonban alig lehet párhuzamba állítani a fejlődő világeíval, hiszen hatalmas a társadalmi és gazdasági differencia a déli és északi országok között.

Mindazonáltal a helyi fair trade kérdésköre még nem teljesen uniform, az érintettek többsége mégis egyetért abban, hogy a méltányos kereskedelemben helyet kell adni az északi gazdálkodóknak is. A másik kérdés pedig, hogy hogyan lehetne az eredeti fair trade modellt megfelelően adaptálni egy adott ország gazdaságán belül.

A helyi méltányos kereskedelem története Franciaországban

Az „Origine France”, a francia helyi méltányos kereskedelem mozgalma a 2010-es években kapott lendületre. A kezdeményezés a helyben készült termékeket és a termelővel való közvetlenebb kapcsolatot preferálja. Fontosnak tartja, hogy a hazai termékeket milyen körülmények között állítják elő, mely lehetőséget ad a felelős fogyasztás elérésére. A hagyományos méltányos kereskedelem nem mond ellent az „Origine France” elveinek, hiszen a két mozgalom célja ugyanúgy a méltányos társadalmi és gazdasági gyakorlatok gyarapítása, legyen szó akár déli vagy északi termelőről. A végső cél az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 23. cikkének megvalósítása, ami szerint „mindenkinek, aki dolgozik, olyan méltányos és kielégítő fizetéshez van joga, amely számára és családjá számára az emberi méltóságnak megfelelő létet biztosít”. Ez mind délen, mind északon észszerű célkitűzésnek tűnik.

A méltányos kereskedelemről 2005. augusztusában törvényt is fogadtak el Franciaországban, ez alapján a fair trade a fejlett és fejlődő országok közötti áruk és szolgáltatások cseréjére terjed ki.

A törvényt 2014-ben kibővítették a belföldi, francia piacra vonatkozóan is. A Társadalmi és felelős gazdaságról szóló 856. számú törvény (LOI n° 2014-856) szabályozza a méltányos kereskedelem fogalmának használatát. Ezen törvény, a 2005. évi törvénnyel ellentétben a méltányos kereskedelem kifejezés francia termékeken történő használatát is engedélyezi, amennyiben a szereplők által betartásra kerülnek a fair trade alapelvei. A törvény a következő pontokat fogalmazza meg:

1. A gazdaságilag hátrányos helyzetű termelők demokratikus szervezetekbe tömörülnek.
2. A szerződő felek közötti kötelezettségvállalás hosszú távra, legalább három évre szól.

3. A vevő által fizetett ár jövedelmező legyen a munkavállalók számára, mely fedezze a termelési költségeket, és tárgyalásos úton legyen meghatározva.
4. A vevő általi kötelező kiegészítő összeg (prémium) biztosítása a vételáron felül van az árba integrálva, melynek célja a közösségi projektek finanszírozása, illetve a munkavállalók és szervezeteik kapacitásának és autonómiájának erősítése.
5. A vállalatoknak képesnek kell lenniük átlátható és pontos információkkal szolgálni a termékek nyomonkövethetőségével kapcsolatban.
6. A társaságok kötelesek részt venni a társadalmi és ökológiai szempontból fenntartható termelési és fogyasztási módszerekkel kapcsolatos figyelemfelkeltő és oktató tevékenységekben.

A helyi méltányos kereskedelmi minősítések Franciaországban

2020-ban jelenleg három tanúsítási rendszer van Franciaországban, mely azt garantálja, hogy a termék az ország határain belül méltányos módon készült. A védjegyeket és márkákat a Commerce Équitable France fogadja el hivatalos francia helyi méltányos kereskedelmi minősítésnek.

Az első, a **Bio Partenaire** szövetség által kibocsátott címkét 2002-ben hozták létre. A minősítés alatt az ökológiai gazdálkodásban tevékenykedő, hosszú távú partnerségek hálózata működik. 2007-től kezdődően a védjegy szabályozása engedélyezi a „globális északon” megvalósuló méltányos kereskedelmet is. 2018-ban továbbá a francia helyi méltányos kereskedelmi termékek címkézésére is használható. A védjegy kizárólag a méltányos és egyben bio termékeken használható. A szövetségbe 30 tag és 65 termelőszervezet tartozik, melyek közel 20.300 termelőt képviselnek. Franciaországban jelenleg kb. 400 féle Bio Partenaire védjeggyel jelzett élelmiszeripari és kozmetikai termék vásárolható meg.

2006-ban született meg a **Fair for Life** minősítési rendszer, ez országhatártól függetlenül a fair trade termékekre fókuszál. Ez egy olyan univerzális védjegy, mely a hagyományos (importált) fair trade, illetve a francia helyi fair trade termékekre is egyaránt alkalmazható. A logó az Ecocert tanúsító tulajdonában van, amely jóvoltából egy teljes és kiváló fair trade sztenderdet alkot.

Az **Agri-Éthique** védjegyet 2013-ban hozta létre egy mezőgazdasági szövetkezet. Fő feladata a gabonaágazat árin-gadozásainak kezelése volt. A termelők tisztességes fizetést és a termelési költségek fedezését szerették volna elérni. Úgy határoztak, hogy egy új, koherensebb és méltányosabb gazdasági modell kell kialakítani Franciaországon belül, amely képes lesz az összes érdekelt fél közötti kapcsolat megteremtésére.

A fenti minősítéseken kívül további két kezdeményezés létezik, ezek nem minősülnek hivatalosan helyi fair trade védjegyeknek, ugyanis francia fair trade márkákról van szó. A **Paysans d'ici**

márkát 2011-ben hozta létre az Ethiquable cég a francia gazdák megsegítése érdekében. 2011 előtt a szervezet csupán a hagyományos méltányos kereskedelem körébe tartozó termékeket importálta és árulta. Ezen márka alatt jelenleg 12 francia termelői csoport termel olyan termékeket, mint például tea, tészta, liszt, lencse, napraforgóolaj stb.

Az utolsó (második) francia helyi fair trade márka az **Ensemble solidaire avec les producteurs**. 1999-ben a Biocoop cég hozta létre annak érdekében, hogy speciális kereskedelmi kapcsolatokat alakítson ki a 100%-ig ökológiai módon működő helyi gazdaságokkal. A márka 20 termelőcsoportot foglal magába, mely 2700 biogazdaságot ölel fel. Ezen termelők a tej, hús, gabonák és hüvelyesek, illetve a gyümölcsök és zöldségek termelésében elkötelezettek. A márkanév alatt hozzávetőlegesen 700 féle terméket értékesítenek.

Összegzés

Franciaországban az utóbbi évtized(ek)ben egy igen jelentős mozgalom bontakozott ki a helyi méltányos kereskedelem jegyében, melynek jogi alapját a 2014. évi törvény adja. Számos francia helyi fair trade minősítés alakult ki az évek során, melyek alatt forgalmazott termékek gyakorlatilag lassan egyre nagyobb népszerűsége tesznek szert a francia társadalmon belül, mint a hagyományos (importált) fair trade javak. A helyi fair trade mozgalomban részt vevő termelők egy sokkal igazságosabb, kiszámíthatóbb, átláthatóbb, fenntarthatóbb és stabilabb rendszer részesei lehetnek.

Véleményem szerint a helyi méltányos kereskedelemnek számos haszna van az ország termelői és fogyasztói számára. Az általam is bemutatott francia minta mindazonáltal jó példával szolgálhat a mai magyar társadalom számára egyaránt. Bízom abban, hogy hazánkban is kialakulhat egy, a francia rendszerhez hasonló, tisztességesebb és igazságosabb helyi méltányos kereskedelmi mozgalom.